

<https://doi.org/10.5817/OS2020-1-11>

K problematike analýzy literárneho diela

ОРБЕРА СЛАВИСА [XXXI / 2020 / 1]

СЕМЬКИНА, Е. Н., ШИРИНА, Е. А.: *Художественное произведение как объект литературоведческого анализа*. Белгород: ИД «Белгород», 2018. 196 с. ISBN 978-5-9571-2566-2.

Správne pochopenie, tj. výklad a analýza literárneho diela, je neustále jedným z problémov pri interpretácii literárnych diel, s ktorým sa stretávame pri vyučovaní literatúry. Dôvodom je nesprávny prístup študentov k analýze literárneho textu, ktorý má za následok zlé interpretáciu a nepochopenie autorovho odkazu v diele.

Tento problém súčasným filológom neuniká. Na základe práce so študentmi Belgorodskej univerzity (Rusko) i žiakmi Belgorodskej oblasti a skúseností z praxe v oblasti analýzy literárneho diela bola vydaná publikácia E. N. Semykinovej a E. A. Širinovej s názvom *Художественное произведение как объект литературоведческого анализа*.

Autorky si v danej publikácii určili za cieľ prehĺbiť doterajšie poznatky žiakov/študentov o metodike literárnej analýzy, rozšíriť ich analytické i interpretačné schopnosti a pri práci s umeleckým textom formovať nový typ vzťahu žiaka a učiteľa založený na rozvoji žiakových analytických schopností a na pozícii učiteľa ako odborného poradcu, ktorý neohraničuje žiakove interpretácie, ale usmerňuje ich. Autorky usilujú o to, aby predkladaná publikácia dala predovšetkým študentom stredných škôl ešte pred štúdiom na vysokej škole možnosť oboznámiť sa s vhodným postupom analýzy literárneho textu a zároveň im pomohla rozvíjať interpretačné schopnosti a kritické myslenie. Preto autorky zvolili jednoduchý a zrozumiteľný štýl výkladu, ktorý ale danú problematiku nezjednodušuje. Zvýšená pozornosť je venovaná metodologickým postupom, ktoré majú viesť žiaka k správnej interpretácii literárneho diela.

Kladne hodnotíme snahu autoriek naučiť záujemcu o interpretáciu formulovať tzv. „text o texte“ ako formu písomnej analýzy diela. Predkladajú postupnosť etáp a krokov, a to charakterizovaných ako *počiatkové zoznámenie sa s textom – analytická práca – napísanie „textu o texte“*. V publikácii niekoľkokrát upozorňujú na nemožnosť existencie jednej univerzálnej schémy na vypracovanie analýzy rôznych literárnych diel. Autorkami predkladaná schéma „textu o texte“ je formulovaná ako pomocný aparát, o ktorý sa žiak môže pri analýze opierať, dáva mu istý základ a vytvára priestor pre jeho ďalšiu samostatnú prácu.

Publikácia je rozdelená do siedmych kapitol. Od počiatkových teoretických informácií sa postupne prechádza k praktickým príkladom. Prvé dve teoretické kapitoly

[recenze]

sa zameriavajú na základy analytickej práce s textom. Tretia kapitola má príznačný názov *Литературоведческая азбука для начинающих*. Práve v tejto kapitole sú interpretujúci postavení na pomyselnú „štartovaciu čiaru“, od ktorej si (opäť) osvojujú základné vedomosti nutné k práci s literárnym dielom a jeho analýzou. V tejto kapitole sa poukazuje na metodické postupy, porovnávajú sa rozdiely opisu napr. konceptu *jesene* v umeleckej a náučnej literatúre. Za pozitívum tejto kapitoly považujeme práve „opakovanie“ definícií literárnych tróпов a figur spolu s praktickými príkladmi a snahu autoriek poukazovať na typické chyby pri analyzovaní diela. V nasledujúcej kapitole je pozornosť zameraná na význam literárneho kontextu pri analýze a na dôležitosť poznania širších súvislostí – doby, spoločenskej situácie atď.

Piata kapitola poukazuje na význam dobrej prípravy pred samotným zostavovaním písomnej analýzy a možné varianty žiakovho postupu pri práci s analyzovaným textom. Posledné dve kapitoly publikácie zoznamujú čitateľa s konkrétnymi analýzami, vrátane komentárov k týmto prácam. Ako príklady sú tu uvádzané analýzy lyrických a epických literárnych diel od 19. storočia po súčasnosť, napríklad analýza zameraná na koncept *добра и зла* v poviedke T. N. Tolstej *Соня*, alebo analýza básne A. A. Achmatovovej *Песня последней встречи*. Ide o praktické ukážky, ktoré študent nemá považovať za vzorové, ale majú/môžu mu slúžiť ako názorná pomôcka. Autorky tak vhodne prepojujú teóriu s praxou, čo ocení najmä samouk, ktorý nemá možnosť vidieť praktickú ukážku analýzy na hodine.

Celkovo je publikácia obsahovo dobre spracovaná a svojim zameraním na hlbšiu analýzu literárnych textov veľmi aktuálna v dnešných podmienkach, keď sa v školskej praxi často stretávame iba s povrchovou analýzou literárnych diel. Autorky podhaľujú problémové miesta literárnej analýzy zrozumiteľnou formou a na základe vlastných praktických skúseností posilňujú vzťah učiteľ – žiak, v ktorom je učiteľ žiakovi mentorom a skúsenejším kolegom a vytvára priestor pre jeho samostatnú prácu s literárnym textom. Preto môžeme význam danej publikácie vidieť nielen pre žiaka či študenta vysokej školy, ale aj učiteľa literatúry. Prínosom pre slovenské prostredie by bol preklad recenzovanej publikácie, prípadne, keby sa objavila publikácia podobného typu a zamerania.

Igor Cintula

Literatúra:

SEMYKINA, Je. N., ŠIRINA, Je. A.: *Chudožestvennoje proizvedenije kak ob'jekt literaturovedčeskogo analiza*. Belgorod: ID «Belgorod», 2018. 196 s. ISBN 978-5-9571-2566-2.

This work can be used in accordance with the Creative Commons BY-SA 4.0 International license terms and conditions (<<https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode>>). This does not apply to works or elements (such as images or photographs) that are used in the work under a contractual license or exception or limitation to relevant rights.